

Minnesanteckningar; Det Gröna Kulturarvet – den 2 september 2014

Mötet öppnades av Åsa Jakobsson från Regionmuseet och därpå presenterade var och en av de 11 deltagarna sig själva och sin anknytning till grönt kulturarv.

Sedan presenterade dagens värd, Suellska Villans historiska intendent Jenny Kirsten Bille, historien om Suellska Villan för oss. Se en sammanfattning av presentationen på sid 2.

Nästa punkt var en öppen diskussion om Konferens om det gröna kulturarvet 2015. Helena Thelander, verksamhetsledare på HUT Skåne presenterade idéupplägget för den kommande konferensen om det Gröna Kulturarvet. Konferensen skall vara en heldag i mars eller april 2015 och genomföras med tre spår utifrån de insatsområden som Region Skåne har spikat. Resten återstår att planera och frågan är öppen för nätverkets deltagare. Många frågor måste ställas innan vi är i hamn. Ska det finnas en konklusion i konferensen? Ska föredragen leda åt samma håll, eller ge klickar av inspiration det vill säga ha lite av allt för alla? Kanske ska konferensen vara som ett smörgåsbord av vad som är på G. Det sistnämnda kan ge en känsla av att konferensen saknar en helhetssyn och sammanhang. Se mer av diskussionen på sid 3. Sammanfattningsvis kom det mycket värdefull input om innehåll och utformning ur diskussionen. Gruppen bestämde att ha en extra träff inom nätverket för det gröna kulturarvet enkom för att planera konferensen. Mötet sker hos Regionmuseet Kristianstad den 20 november, med start 9.45. Alla är välkomna! Hör gärna av er och berätta att ni kommer, så fiket räcker till.

Därefter bjöd Börje Eriksson och Terése Åkerberg in alla i nätverket till ett studiebesök i Örnans Kulturresevat den 16 oktober. Vi startar 10.00, med drop in fika från 9.30, och håller på till 12.00. De som vill stanna kvar och luncha på Örnans tar med sig egen mat. En detaljerad inbjudan skickas ut till nätverket under början av oktober (bifogas även detta utskick).

Avslutningsvis bestämde gruppen att nästa ordinarie nätverksmöte hålls, på en ännu ej bestämd plats, förmiddagen den 20 januari 2015. Det vore spännande att besöka en ny plats där någon av nätverkets deltagare hör hemma. Kom gärna med förslag till nätverkets kontaktpersoner!

Kontaktpersoner för Nätverket det gröna kulturarvet:

Torrid Bengtsson Lunds Stift, 046-15 55 43

Erik Persson Sveriges Lantbruksuniversitet, 0765- 54 95 23

Åsa Jakobsson Regionmuseet Kristianstad, 044- 13 61 56

Presentation av Suellska Villan i Malmö, Historisk intendent Jenny Kirsten Bille

Byggnaden uppfördes som sommarställe med ett Corp de logi 1796 av filantropen Frans Suell (den yngre) och hans hustru Anna Catharina af Trolle. På platsen låg redan en äldre bondgård kallad Lugnet. Huvudbyggnaden kompletterades med två ladugårdsflyglar och ett större ekonomiområde upp mot nuvarande Amiralsgatan. 1801 anlades en landskapspark och en större frukt- och köksträdgård framför och bakom huvudbyggnaden. Landskapsparken var troligen ritad av en trädgårdsmästare vid namn Reinhart. Frans Suell var en entreprenör och en köpman med intresse för odling, inte minst tobaksodling. Han initierade ständigt trädgårdsaktiviteter kring huset och öppnade upp parken för alla. Man kan säga att han därmed lade grunden till det som senare blev Folkets park i Malmö. Suell hade ett europeiskt perspektiv på städernas grönska och medverkade troligen till förgröningen av Malmö på så vis att han var en inspiratör för andra borgare i staden som med tiden privat eller genom staden lät anlägga fler parker i slutet av 1800-talet. Malmö kom så småningom att kallas för parkernas stad.

Efter Frans Suells tid blev villan brunnsinrättning mellan 1836-1845. Koncepten kring vila, vatten, vandring och vy lyckades nog åstadkommas även om den då naturliga ån som rann in i parken troligtvis dåligt tjänade som hälsobrunn. Brunnsinrättningen tog emot gäster från staden och verksamheten blev mer av ett nöjesetabemang med tiden och senare utkonkurrerat av stadens växande nöjesliv. Samtidigt pågick förändringar i landskapet omkring villan. Mot slutet av 1800-talet utökades stadsbebyggelsen avsevärt till följd av industrialisationen och stadens bebyggelse låg nu helt nära villan. En korgfabrik startades upp i en byggnad som ersatt en av ladugårdsflyglarna till huvudbyggnaden som i sin tur kom att användas för administration. Ett bostadshus tillkom så småningom mellan villan och parken och huvudbyggnaden byggdes även samman med annat hus. Stora förändringar ägde troligtvis även rum exteriört och här blev med tiden även inrättat bostäder. Området präglades av fattigdom och det fanns rykten om att änglamakerskor höll till på vinden i huset. På 1960-talet skedde nya förändringar med en omfattande rivning av bebyggelsen runtomkring. Suellska Villan räddades från rivning och renoverades på ett sätt så att det idag i viss mån är möjligt att finna spår av interiörer från som huset hade vid 1700-talets slut. Tidstypiska kakelugnar lånades in från Malmö Museer och de finns än idag kvar i huset. Trädgården och planteringarna som finns framför villan idag gjordes på 80-talet. Friskis & Svettis hade sitt huvudkontor i byggnaden en längre tid.

Byggnaden ägs av Lifra AB som även tidigare haft sitt huvudkontor i huset. Møllevångsgården har fått nuvarande namn Suellska Villan genom den nya verksamheten som drivs av de tre entreprenörerna Jenny Kirsten Bille, Rebecka Eriksson och Luisa Carbonelli. Tillsammans bildar de den ekonomiska föreningen Møllevångsgården som verkar för ett kreativt kontorskollektiv. Föreningen knyter samman entreprenörer i Malmö och har kontorsplatser och konferensmöjlighet för uthyrning. Den ekonomiska föreningen arbetar för att små företag från olika branscher ska finna nya sammarbetsprojekt genom en kreativ och historisk miljö och få inspiration till att stärka sina företag. Utöver kontorsverksamheten har Suellska Villan även en ambition om att tillgängliggöra byggnaden för allmänheten, någon som aldrig tidigare har skett. Man genomför bland annat ”Malmöhistoriska kvällar” där historieintresserade malmöbor bjuds in till temakvällar och får dela med sig av sin kunskap i olika ämnesområden gällande Malmös historia.

Fortsatt diskussion kring konferens om det grönakulturarvet 2015

Nätverket för det gröna kulturarvet ska synas som arrangörer och bidra till gruppens identitet. Nätverket är med och finansierar projektet med sin tid och någon/några av nätverkets deltagare kan medverka för att hantera vissa delar under konferensdagen. Konferensen har inget spikat namn ännu, några namnförslag kom från gruppen, med en innebörd som känns angelägen; Framgångsrikt grönt kulturarv, Hur når vi ut med vikten av det gröna kulturarvet, Hur ökar vi förståelse för det gröna kulturarvet

Vi behöver lista fler målgrupper och nå ut till alla som kan vara berörda av ämnet. Det borgar för att vi får den spridning vi vill. Vi kan bygga en sändlista under kommande månader. Hembygdsföreningar, personer i Leaderområden, Projektet Gårdarna som Danmark glömde – nätverk som drivs via Länsstyrelsen Halland.

Jenny från Andra Landskap kom med flera idéer. Kan vi förbereda konferensen med att hålla förmöten/upptaktsträffar på olika teman, vilka kan användas i panelsamtal under konferensdagen. Det kan bli ett sätt att ”förlänga” konferensens aktualitet genom att ha förmöten på olika teman. Förmöten skulle kunna hållas av olika organisationer (Region Skåne, SLU, Stiftet, Regionmuseet, någon specifik kommun, en konsultverksamhet etc). Dessa kan sedan ansvara för att sätta en av sina deltagare för förmötet i panelen vid ett panelsamtal på själva konferensen. Organisationerna kan vi söka genom ett allmänt upprop när vi skickar ut en Save the date. Viktigt att ha någon form av blandning på organisationerna. Funkar det inte – om ingen intresserar sig för att ha förmöten så går det ju ändå att ha ett panelsamtal. De som deltagit i ett av förmötena kan ha en färgmarkerad namnskylt för att övriga deltagare ska kunna hitta igen dem och kunna ställa frågor om förmötet. Vi kan förse förmötena med några få frågor som de ska besvara. Besvarandet av frågorna är en förberedelse inför panelsamtalet och ett sätt för den som blir representant i panelsamtalet att samla upp mer av sin organisations synpunkter och tankar kring den specifika frågan. Eventuellt kan man bryta in med mindre diskussionsgrupper under konferensdagen också. Fast det kan ju också tänkas att det blir för lite tid kvar till föredrag om man både har panelsamtal och diskussionsgrupper.

En annan god idé är att knyta ett studiebesökskalendarium till konferensen. Det blir ett sätt att hålla liv i konferensen efteråt. Även ett sätt att utöka nätverket och nätverkets gemensamma kunskap. Efter konferensen får deltagare/organisationer/arrangörer frivilligt bidra med studiebesök som de tar värdskapet för i ett studiebesöks-kalendarium. Det kan vara smått som stort (exempel studiebesök i ett kulturresevat eller ett restaurerat vattendrag etc). Kalendariet läggs förslagsvis på HUT Skånes hemsida.

Sedan diskuterade mötesgruppen olika teman och ämnen att lyfta: Ekosystemtjänster – Ett ämne som behöver lyftas igen och igen. Koppla historia till framtid. Exempel: tråtak/bin/solitärstekelholkar. Egnahemsträdgården – olika tiders bebyggelse och växtlighet kopplat till detta, som inspiration och kunskap till fastighetsägare. Ekonomi – ett exempel är att reliktväxter ofta skyddas genom minskad skötsel (= minskad kostnad för skötsel). Riksantikvarieämbetet har genomfört viss forskning kring hur ekonomiska incitament i historiska miljöer kan inspirera fastighetsägare till bevarande. Trädgårdsturism och besöksturism (hantverk, lokalturism). Övriga diskussionsämnen under denna punkt var; Kommunhästenprojektet och hållbar stadsutveckling, Byggelever/gymnasieelever, Dagvatten kopplat till klimatförändringar, Koppling till detaljplaner, Skåneleden, Vattenreningsföretag i Alnarp, Tullstorpsprojektet.